

Egy éve háborúban: jóban-rosszban a szankciókkal

A közös fellépés összekovácsolta a nyugati országokat, ám ezzel viszonylag elszigetelődünk a világtól. Az Egyesült Államok korábbi pénzügyminisztere, Larry Summers szerint az Oroszország ellen bevezetett szankciók nem működnek, és ennek leginkább az az oka, hogy Kína, India és Törökország nem vesznek részt a szankciós politikákban.¹

Gazdasági szempontból valóban vitatható, hogy a szankciók sikeresek voltak-e. Az Európai Unió úgy véli, hogy nagyon is, hiszen az oroszok gazdasága látványosan zsugorodott az elmúlt egy év alatt, emellett az infláció is növekedett.² Csakhogy a várakozások ellenére sem az orosz államcsőd, sem a teljes összeomlás nem következett be. Mi több, a nemzetközi szervezetek szerint az orosz gazdaság zsugorodása 2023-ban már várhatóan lelassul, és ezt követően akár növekedési pályára is állhat. Az IMF 2023 januárjában kibocsátott előrejelzése szerint Oroszország gazdasági növekedése 2023-ban várhatóan 0,3% körüli lehet, és 2024-ben már 2,1%-ra tornáztatja fel magát.³ Bár ezek az értékek alacsonyak, mégsem igazán maradnak el az euróövezet hasonló időszakra várható értékeitől, vagyis a 0,7 és az 1,6%-tól. Az Egyesült Államok gazdasága várhatóan viszonylag gyorsabban fog ismét pályára állni, hiszen jövőre 1,4%-os növekedést is elérhet, vagyis kétszer akkorát, mint amit az euróövezet országai várhatnak, és ezt egy újabb visszaesés követheti. Persze ezek csak előrejelzések, és még sok dolog változhat a következő pár évben, de egyelőre úgy tűnik, hogy a háború elhúzódása és a szankciók számának növekedése ellenére két év múlva Oroszország gazdasági növekedésének rátája megelőzi a Nyugatét.

Ez a trend nem meglepő, hiszen a következő két évben a világ gazdasága várhatóan felélénkül – a Nyugatot kivéve. A leglassabb gazdasági növekedést a dél-amerikai országokban várják, de még ez is magasabb lesz a várható 1,8 és 2,1%-ával, mint az euróövezeté. A szubszaharai országokban 3,8%

¹ MARUF 2023.

² European Council [é. n.].

³ IMF 2023.

feletti, és a fejlődő, illetve fejlett ázsiai országokban 5% feletti növekedés várható. Magyarán, a gyorsan fejlődő ázsiai országok nem hajlandóak lemondani az orosz gazdasági partnerség előnyeiről, így aztán várható, hogy idővel, együttes erővel, jobbról leelözik a Nyugatot.

Bár vitathatatlan, hogy erkölcsileg helyes döntés fellépni az agresszor ellen, a Nyugat által bevezetett szankciók egyelőre politikai szempontból is csak mérsékelt sikert arattak. Egyrészt nem érték el azt a célt, hogy az orosz lakosság támogatása csökkenjen, és ezáltal arra készítse vezetőjét, hogy változtasson katonai beavatkozását illetően. A Levada Centert a moszkvai kormány „külföldi érdekeket ellátó civil szervezetként” tartja számon, vagyis az agytröszt nem vádolható meg kormánypártisággal. Mégis a legutóbbi felméréseik szerint Putyin elnök támogatottsága nem igazán csökkent az elmúlt időszak alatt.⁴ A tavaly szeptemberi mozgósítást követően a korábbi 83 pontról 77 pontra „zuhant” az elnök népszerűsége, amely most ismét 82%-nál tart. Nem valószínű, hogy az újabb mozgósítás miatt drasztikus változás alakulhat ki a politikai magatartást illetően.⁵

Másrészt a Nyugat üzenetei és értékeinek közvetítése nem igazán hatott a világ távolabbi országainak lakóira sem. Különösen nem Indiára vagy Kínára, amelyek lakosai többnyire szövetségest látnak Oroszországban. A European Council on Foreign Relations (ECFR) sem egy oroszbarát agytröszt, a szervezet igazgatója a *Project Syndicate* rendszeres szerzője. Az ECFR által végzett felmérés szerint India többnyire szövetségest lát Oroszországban, míg Kína és Törökország stratégiai partnert.⁶ Az említett országok lakosai úgy látják, hogy az egy éve elhúzódó háború ellenére Oroszország erősebb, mint korábban azt róluk feltételezték volna. Az ázsiai országok lakosainak nagy része úgy látja, hogy a nyugati országok a nyugati dominanciát – és ezzel együtt a maguk által definiált demokratikus értékeket – szeretnék megtartani Ukrajnában. Ám sokan úgy gondolják, hogy a saját országuk által gyakorolt demokrácia (akármennyire is sajátos legyen) is van annyira jó, mint a nyugati. Ezen túlmenően az amerikai hegemonia egy évtizeden belül amúgy is valószínűleg véget ér, amit majd egy multipoláris világrend követ.

Nem meglepő módon a nyugati lakosok többsége ezt nem így látja. A szankciók és a közös fellépés azonban vélhetően erősebbre kovácsolta a nyugati szövetségeket, legalábbis az ECFR felmérése szerint. Az Egyesült Államok,

⁴ Levada Center [é. n.].

⁵ BEREZNAY 2023.

⁶ ASH-KRASTEV-LEONARD 2023.

Nagy-Britannia, Dánia, Észtország, Franciaország, Lengyelország, Németország, Olaszország, Portugália, Románia, valamint Spanyolország lakosai egy kétpólusú világrend kialakulását látják valószínűbbnek. Azok, akik úgy vélik, hogy a következő tíz évben kialakul egy bipoláris világrend, arra tippelnek, hogy ezt majd Kína fogja vezetni. Erre Kínának valóban jó esélyei vannak.

A kutatás kitér arra is, hogy a megkérdezettek a háború mielőbbi befejezését vagy Ukrajna területi integritásának visszaállítását – akár egy elhúzódó háború ellenében – részesítenék-e előnyben. A nyugati országok nem a konfliktus gyors megoldását szorgalmazzák, míg az ázsiai válaszadók többsége a béke visszaállítását szeretné. Egy hasonló kérdést tett fel a Foreign Affairs is, amelyre a nyugati szakértőktől várt válaszokat.⁷ Kilenc egyén viszonylag semleges választ adott, ám negyvenen nem tartották valószínűnek, hogy a háború egy béketárgyalást követően Ukrajna területi egységének kárára fejeződik be. Ezzel szemben alig huszonhárom szakértő vélte úgy, hogy a tárgyalás és a kiegyezés a valószínűbb forgatókönyv. Vagyis a szakértőink többsége inkább tart egy olyan Oroszországtól, amely a háborúból némi nyereséggel távozik. Ez érthető is, csak azt sem szabad elfelejteni, hogy a második világháborút is egy hasonló gondolkodás idézte elő: ha a veszteség túl súlyos, kevés vesztenivaló maradhat.

Összegezve, egy évvel az orosz–ukrán háború kitörése és több mint tízezer szankció bevezetése után sem omlott össze Oroszország. Sőt, az orosz elnök is népszerű maradt a választópolgárok körében. A Nyugat gazdasági lassulással, magas inflációval és komoly demográfiai kihívásokkal küzd – gazdasági versenyképessége csökkenőben. Eközben ellenfele – Oroszország – a világ legjelentősebb gazdaságai közül többnek is stratégiai partnere vagy akár szövetségese, amelyek eddig nem vettek részt a szankciós politikákban. Valószínű, hogy ezután sem fognak. Mindezek ellenére nem a háború mielőbbi befejezésére törekszünk, hanem egyre mélyebb árkokat ásunk magunk körül. Eközben gazdasági és politikai versenytársaink összefognak, fejlődnek és gyarapodnak, mi viszont nem igazán látjuk azt, hogy az árkok ásása mekkora veszélyt jelent számunkra.

2023. február 28.

⁷ Will Ukraine Wind up Making Territorial Concessions to Russia? Foreign Affairs asks the Experts 2023.

Felhasznált irodalom

- ASH, Garton Timothy – KRASTEV, Ivan – LEONARD, Mark (2023): *United West, Divided from the Rest: Global Public Opinion One Year into Russia's War on Ukraine*. European Council on Foreign Relations, 2023. február 22. Online: <https://ecfr.eu/publication/united-west-divided-from-the-rest-global-public-opinion-one-year-into-russias-war-on-ukraine/>
- BEREZNAY István (2023): Folytatódhat a mozgósítás: megint több százezer oroszot küldhetnek a frontra. *Index*, 2023. február 11. Online: <https://index.hu/kulfold/2023/02/11/haboru-oroszorszag-ukrajna-mozgositas-sorozat-masodik-hullam-ukran-hirszerves-ertesulese/>
- European Council [é. n.]: *Infographic – Impact of Sanctions on the Russian Economy*. Online: <https://Europa.Eu/!Kmbrijj>
- IMF (2023): *Inflation Peaking Amid Low Growth*. World Economic Outlook, 2023. január. Online: www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2023/01/31/world-economic-outlook-update-january-2023
- Levada Center [é. n.]: Putin's Approval Rating. Online: www.levada.ru/en/ratings/
- MARUF, Ramishah (2023): Larry Summers: Why Sanctions on Russia Aren't Effective. *CNN*, 2023. február 26. Online: <https://edition.cnn.com/2023/02/26/business/larry-summers-russia-ukraine-economy/index.html>
- Will Ukraine Wind up Making Territorial Concessions to Russia? Foreign Affairs Asks the Experts. *Foreign Affairs*, 2023. január 24. Online: www.foreignaffairs.com/ask-the-experts/will-ukraine-wind-making-territorial-concessions-russia